GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA: BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.

România și străinătate:

Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLVIII.

SÈ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 284. *Duminecă, 22 Decemvre st. v.* **1885.**

Brașovŭ, 21 Decemvre 1885.

Situațiunea în peninsula balcanică, cu totŭ armistițiulŭ ce s'a încheiatŭ la intervențiunea marilorŭ puterĭ și cu tóte dorințele de pace ce le esprimă mai alesŭ pressa oficiósă austro-ungară, devine pe ḍi ce merge mai complicată.

Dacă Sêrbii au trimesŭ pe reserviștĭ și pe cei din a doua chemare acasă, acésta nu are altă însemnătate, decâtŭ că guvernulŭ sêrbescŭ e constrînsŭ sĕ facă economii, sciindŭ că, cum i-a trimesŭ acasă, așa'i póte din nou aduna, când va voi.

Dovadă că lucrurile se complică, sunt înarmările continue ale Turciei, și mai alesŭ ale Greciei, care, cu tóte că are acum sub stégurĭ 73,000 de ómenĭ și 1,800 oficerĭ, totușĭ se pregătesce mereu în mare mĕsură.

Nu putemŭ nicĭdecum crede, că Grecii arŭ lucra numai de capulŭ lorŭ, când se înarméză cu atâta zelŭ și cu atâta grabă. Trebue sĕ fiă o putere la spatele lorŭ, care'ĭ îndémnă sĕ facă aceste pregătirĭ împreunate cu fórte marĭ cheltuelĭ. Fiă acéstă putere Anglia séu oricare alta, destulŭ că Grecii se pregătescŭ pentru momentulŭ, când resolvându-se într'unŭ chipŭ cestiunea rumeliotă vorŭ trebui sĕ iasă și ei la ivélă cu pretențiunile lorŭ.

Ceea ce face ca situațiunea sĕ apară și mai confusă decum e în adevĕrŭ, este atitudinea Rusiei în cestiunea bulgară, care încă și acum pare enigmatică.

Ḍilele acestea se rĕspândise prin Parisŭ faima, că prințului Bulgariei i-ar fi destinatŭ din partea Țarului ordinulŭ „sf. George.“ O asemenea distincțiune în adevĕrŭ ar da de scire urbi et orbi, că împăcarea între Țarulŭ și prințulŭ Bulgariei e sĕvĕrșită. Faima nu s'a adeveritŭ până acum, dar pentru aceea sosiră dela Moscva unŭ șirŭ de articulĭ importanțĭ, scrișĭ de influentulŭ politicŭ rusŭ Katkov, în ḍiarulŭ sĕu „Viedomosti“, carĭ articulĭ se ocupă de atitudinea Rusiei în cestiunea unirei Bulgarilorŭ.

Katkov pune următórea dilemă: séu că Rusia are încredere în prințulŭ Battenberg, séu nu are încredere. In casulŭ dintêiu, cabinetulŭ rusescŭ n'are nicĭ o causă de a nu'ĭ concede ceea ce'ĭ vorŭ concede alte puterĭ; numai să nu se céră nicĭ unŭ felŭ de compensațiune. Daca însă prințulŭ Alexandru nu merită încrederea Rusiei atuncĭ de ce sĕ se depărteze ea de hotărîrile ce le-a luatŭ cu atâta prudență. Cedândŭ Rusia, ar consolida — ḍice Katkov — numai opera trădării și ar sili pe partidele din Bulgaria sĕ se supună domnitorului infidelŭ, care atuncĭ într'adevĕrŭ ar puté face din Bulgaria o citadelă contra Rusiei.

Scimŭ dela martorĭ ocularĭ, continuă Katkov, cum este situațiunea în acea nefericită țéră, în Bulgaria? Acolo domnesce unŭ adevĕratŭ terorismŭ! nicĭ unui omŭ nu-i este ertatŭ a vorbi altfelŭ decum îi place bandei dela guvernŭ. Se ḍice, că nicĭ sub domnia Turcilorŭ nu s'au făcutŭ rechisițiunĭ atâtŭ de grele și cu atâta asprime ca acum. Ce e dar de făcutŭ?

Sĕ se amestece Rusia activŭ și sĕ restabiléscă cu puterea ordinea? Nimenea nu va cuteza a da unŭ asemenea sfatŭ. Décă Rusia n'are încredere în prințulŭ Alexandru, nu-lŭ póte recunósce ca capŭ alŭ Bulgariei unite. Uniunea era în planulŭ Rusiei, care doresce ca fiecare națiune de o credință cu ea sĕ se desvólte independentŭ. Nu-i adevĕratŭ, ḍice Katkov, că Rusia ar fi desfășuratŭ acolo stindardulŭ panslavismului. Tóte națiunile ortodoxe îi suntŭ totŭ așa de scumpe, dér fiecare numai între marginile sale. Interesulŭ politicei rusescĭ nu este idea panslavismului, ci naționalismulŭ între margini câtŭ mai bine deschilinite, pe lângă unitatea credinței. Acéstă ideă nu este ertatŭ sĕ fiă jignită nicĭ prin planurĭ panelenisté, nicĭ prin planurĭ panbulgare și pansêrbe.

Este dar clarŭ, și acésta nu era de lipsă sĕ ni-o mai spună Katkov, că Rusia voiesce sĕ predomnéscă în Orientŭ, și de aceea nu va suferi nicĭ o schimbare în prejudițiulŭ influenței rusescĭ. Unŭ lucru însĕ totușĭ ar resulta din cuvintele lui Katkov: mișcarea de aḍĭ în peninsula balcanică nu este inscenată de Rusia, ci tocmai în contra intereselorŭ politicei rusescĭ, și aci e pericululŭ celŭ mare alŭ situațiunei actuale. De e sinceră séu nu „prudenta reservă“ a Rusiei, în totŭ casulŭ nu se schimbă nimicŭ în favorulŭ unei pacínice soluțiunĭ a cestiunei bulgare, și înarmările necontenite din partea statelorŭ balcanice, ne insuflă totŭ mai marĭ îngrijirĭ pentru viitorŭ.

Din peninsula balcanică.

Sofia, 31 Decemvre. »Agenția Havas“ publică următorulŭ comunicatŭ: „Faptele atribuite ḍi de ḍi Bulgarilorŭ de către Sêrbĭ se consideră aci ca neîntemeiate. Guvernulŭ a hotărîtŭ sĕ nu rĕspundă la asemenea atacurĭ, de și posede tóte mijlócele d'a dovedi, că Sêrbii raportéză lucrurĭ cu totulŭ greșite. Se pare chiar că masacrarea a 3 Kmețĭ și 50 țĕranĭ nu s'a întêmplatŭ pe teritoriu bulgarŭ, ci la Pirotŭ, și cade în spinarea Sêrbilorŭ, nu a Bulgarilorŭ. — Adjutantulŭ principelui, Marinov, care a fostŭ rănitŭ în lupta dela Slivnița, unde a comandatŭ aripa dréptă, a muritŭ în urma rănilorŭ.

Petersburgŭ, 31 Decemvre. „Novoje Vremja“ e de părere, că dacă unirea Bulgarilorŭ nu va aduce după sine nouĕ complicațiunĭ, Rusia se va învoi la schimbarea actualei stărĭ a Rumeliei ostice. „Grașdanin“ încă ḍice, că Rusia nu se va opune unei resolvărĭ favorabile Bulgarilorŭ a cestiunei rumeliote.

Catinje, 31 Decemvre. (Scirea „Pol. Corr.“) In cercurile de aci, puternica ivire a elementului bulgarŭ provócă vii îngrijirĭ pentru viitorulŭ Sêrbismului și chiar și alŭ Muntenegrului. Urmarea de aci este unŭ curentŭ, care țintesce a face sĕ'nceteze rivalitatea dintre Muntenegru și Serbia; acéstă tendință se observă și în Bĕlgradŭ.

Ianina, 31 Decemvre. (Scirea „Poll. Corr.“) *O revistă a trupelorŭ* ce garnisonéză aci s'a ținutŭ de curêndŭ; 5000 de ómenĭ au fostŭ trecuțĭ în revistă. In *Prevesa* se află acum douĕ batalióne de infanteriă, unŭ batalionŭ de artileriă și o companiă de geniu. In interiorulŭ fortăreței Prevesa s'au așeḍatŭ douĕ tunurĭ nouĕ „Armstrong“ de calibru mare și alte patru tunurĭ mai micĭ, care predomină intrarea golfului Ambrakia. Pe lângă acésta, Turcii au făcutŭ douĕ rêndurĭ de șanțurĭ de-alungulŭ întregului litoralŭ, pe care le-au înarmatŭ cu marĭ tunurĭ „Krupp“.

Londra, 31 Decemvre. (Scirea fóiei „Presse“.) Pórta a hotărîtŭ la 28 c. sĕ stea în defensivă și sĕ nu dea Greciei nicĭ unŭ prilegiu de acțiune agresivă, dér în acelașĭ timpŭ sĕ atragă atențiunea Europei asupra înarmărilorŭ grecescĭ. Mai departe a hotărîtŭ Pórta sĕ așeḍe la granițele Muntenegrului 10,000 de ómenĭ.

Atena, 31 Decemvre. (Scirea „Pol. Corr.“) In sĕptĕmâna trecută s'a ținutŭ în fiecare ḍi *consiliu de miniștri* care s'a ocupatŭ aprópe esclusivŭ cu afacerea înarmărilorŭ. Acestea continuă neslăbitŭ pe apă și pe uscatŭ, și, acum se pune mare pondŭ pe fortificarea litoralilorŭ.

Organisarea glótelorŭ în Austro-Ungaria

Avemŭ legĭ pentru armata permanentă, avemŭ legĭ pentru organisarea și întrebuințarea milițiilorŭ și a mai lipsitŭ în imperiulŭ dualisticŭ austro-ungarŭ o lege prin care sĕ se organiseze și sĕ se reguleze glótele. De mai multe sĕptĕmânĭ se lucréză în Viena la redactarea unei legĭ militare pentru organisarea glótelorŭ și acéstă comisiune, care este compusă din membrii dela ministerulŭ comunŭ de rĕsboiu, din membrii amêndurorŭ ministeriilorŭ milițienilorŭ austriacĭ și ungurescĭ, s'a terminatŭ operatulŭ sĕu înaintea crăciunului nemțescŭ. Acestŭ proiectŭ de lege se va puté așterne după anulŭ nou parlamentelorŭ spre a'lŭ discuta. Punctele cele mai principale ale acestui proiectŭ de lege suntŭ următórele:

Glótele vorŭ forma o parte integrantă a armatei și sĕ punŭ sub scutulŭ dreptului internaționalŭ. Serviciulŭ în glóte este obligatoricŭ pentru toțĭ cetățenii delà 19 până la 42 de anĭ, carĭ nu facŭ parte nicĭ din armata comună permanentă, nicĭ din milițienĭ, afară de aceia suntŭ obligațĭ a servi în glóte acei oficerĭ pensionarĭ și alțĭ oficerĭ, carĭ nu suntŭ în serviciu și mai potŭ face serviciĭ, déră încă n'au împlinitŭ 60 de anĭ din viéță. Glotașii se împartŭ în douĕ clase. In clasa întâia vinŭ aceia, carĭ eventualŭ în rĕsboiu ar puté servi spre a completa armata de operațiune, éră în clasa a doua vinŭ aceia, carĭ au sĕ facă servicii de garnisóne.

Glótele se vorŭ mobilisa în urma mandatului Maiestății Sale cu aprobațiunea consiliului ministrilorŭ în mĕsură pe câtŭ vorŭ cere împrejurările. Aplicațiunea glótelorŭ o va determina comandantulŭ supremŭ, care îlŭ va denumi Maiestatea Sa. Glótele se vorŭ întrebuința numai înlăuntrulŭ țĕrii, déră în casurĭ de mare periculŭ potŭ dispune corpurile legiuitóre, ca sĕ se întrebuințeze și afară din țéră. Glótele din ḍiua mobilisațiunii lorŭ stau sub jurisdicțiunea și disciplina militară.

Glotașii vorŭ purta la brațŭ unŭ semnŭ destulŭ de marcatŭ, încâtŭ sĕ se pótă distinge din depărtare. Competințele glotașilorŭ și ale oficerilorŭ suntŭ acelea, care le capĕtă persónele din armata comună. Oficerii îi va numi Maiestatea Sa. Ministeriulŭ milițienilorŭ va îngriji de a purta evidență și de a ține regula în tóte privințele, totușĭ pe glotașĭ îi vorŭ ține în evidență și autoritățile administrative. Spesele glótelorŭ mobilisate sĕ acoperŭ din bugetulŭ ministeriului de rĕsboiu.

Din Macedonia

»România« publică o corespondență din Macedonia, în care se descrie cu colorile cele mai negre purtarea administrațiunei turcescĭ și modulŭ cum sĕ încaséză dările. Éă ce se scrie:

„In Macedonia, ca la cincĭ chilometri aprópe de orașulŭ Corița, se află unŭ satŭ numitŭ Boboștița, cu

posițiune fórte admirabilă, ai cărui locuitorĭ suntŭ risipițĭ prin diferite sate strĕine, muncindŭ spre a-șĭ câștiga hrana copiilorŭ lorŭ și a plăti dările către Statŭ. Avêndŭ statulŭ necesitate de banĭ, a găsitŭ de cuviință ca sĕ trimită pe agenții sĕi în susŭ dісa comună, dându-le ordine severe, însoțițĭ chiar și de jandarmĭ, spre a încasa banĭ forțândŭ pe locuitorĭ de a plăti dările pe unŭ anŭ înainte, faptŭ ce nu s'a petrecutŭ până astădĭ. Neputêndŭ însĕ a li se împlini acéstă cerere ilegală au recursŭ la alte mijlóce, răpindŭ forțatŭ, dreptŭ plată, totŭ ce aveau în casă, adică arămurĭ, așternuturĭ, vite și chiar din îmbrăcămintele lorŭ. In cele din urmă au arestatŭ pe primarulŭ comunei, sub cuvêntŭ că le-ar fi respunsŭ, că banii nu se potŭ plăti de contribuabilĭ, pe unŭ anŭ înainte, ci numai pe trimestru. Optŭ dіle după arestarea primarului se desfășură înaintea nenorociților locuitorĭ ai susŭ dісe comune unŭ altŭ faptŭ îngrozitorŭ.

„In 23 Septemvre 1885, pe la orele 2 p. m., o ceată de bandițĭ în numĕrŭ de 30, toțĭ înarmațĭ cu puștĭ Peabody Martiny, carĭ arme n'ar putea sĕ aparțină de câtŭ unei armate regulate, au năvălitŭ in nenorocita comună, dândŭ focurĭ prin tóte direcțiunile; patru din ei erau îmbrăcațĭ în uniformă de jandarmĭ turcĭ. Cu ajutorulŭ focurilorŭ, străbătêndŭ prin mijloculŭ comunei, au întratŭ în prăvălia unui locuitorŭ, numitŭ Nicola Sotiriu; găsindŭ pe fiulŭ sĕu Sotire, ca de 16 anĭ, i-au cerutŭ tutunŭ și alte lucrurĭ. De odată s'au aruncatŭ asupra lui câteșĭ patru spre a'lŭ lega și a'lŭ lua prisonierŭ. La țipetele îngrodіtóre ale băiatului, muma lui fiindŭ lăudă îșĭ lăsă prunculŭ la o parte și alergă în ajutorulŭ celui l'altŭ fiu alŭ ei. Și pe când nenorocita mumă se asvêrlĭ spre a'șĭ scăpa fiulŭ, se audі o detunătură de revolverŭ. Unŭ glonțŭ i pĕtrunse pieptulŭ și cădŭ mórtă. După ce lăsară pe mumă fără simțirĭ pe pămêntŭ, măcelărind'o cu pumnale și iatagane, bandiții au putută lega pe băiatŭ, forțându'lŭ și amenințându-lŭ cu pumnalele d'a trece peste cadavrulŭ scumpei sale mame, și târându'lŭ, au dispărutŭ cu toții. Despre sórtea nenorocitului băiatŭ nu se știe până acum nimicŭ. Voiu cerca însĕ a mĕ informa, și vĕ voi da amĕnunte.

„Sfîrșindŭ vĕ lasŭ sĕ cugetațĭ la sórta ce este reservată nenorociților creștinĭ, supușĭ otomanĭ, carĭ nu suntŭ siguri nicĭ de averĭ, nicĭ de copii, nicĭ chiar de viața lorŭ din partea administrațiunei otomane și a bandițilorŭ.

SCIRILE DILEI.

Adunarea generală a orașului Timișóra a hotărîtŭ sĕ facă o representațiune în dietă, prin deputatulŭ Balthasar Horvat, pentru apĕrarea autonomiei municipale și cu privire la noulŭ proiectŭ de lege municipală. — I-au apucatŭ fiorii și pe „patrioții;“ vĕdŭ ei că legea nu e numai pentru cine se gătesce, ci pentru cine nimeresce.

—o—

Deputatulŭ Gabriel Ugron publică în „Egyetértés“ unŭ apelŭ în afacerea convocării unui congresŭ alŭ Sĕcuilorŭ. Apelulŭ este adresatŭ în prima liniă vicespanilorŭ din comitatele sĕcuescĭ, ca acestia sĕ ia inițiativa convocării congresului, în care sĕ se desbată asupra mijlócelorŭ, prin carĭ s'ar puté îmbunătăți starea materială și spirituală a comitatelorŭ sĕcuescĭ, acéstă sentinelă în spre Ostŭ.

—o—

Ni se scrie din Galațĭ, lângă Făgărașŭ, cu data 17 Decemvre: „Ce sĕ facemŭ cumetre Vasile? Gadina sĕlbatică nu se rușinéză sĕ ni se bage și 'n casele nóstre, necum în curte! Erĭ nóptea ți-a luatŭ óia têrênd-o pe dealŭ, dar la mine a îndrăsnitŭ mai multŭ; audŭ cânele lătrândŭ, esŭ sĕ vĕdŭ că cei și în treptele casei mele dau față cu dihania, — era unŭ lupŭ câtŭ mânzoculŭ tĕu. Mi s'a ridicatŭ pĕru 'n capŭ, și am dіsŭ: vite n'am decâtŭ numai cânele, pe acesta mânce'lŭ. Era sĕ-mĭ mânce cânele, décă acesta nu se suia în podulŭ casei, scăpândŭ cum a pututŭ.“ Astfelŭ povestescŭ vecinii mei din capulŭ comunei Galațĭ de lângă Făgărașŭ. Óre până când legile astea de vênatŭ? — Nă.

—o—

În comunele Vescușŭ și Șilea maghiară (Têrnava mică), graséză difteria între copii în mĕsură mare, secerêndŭ mereu mulțĭ și dintre cei mai crescuțĭ.

—o—

Ni se scrie din *Biserica-Albă*: **„Corulŭ vocalŭ românŭ“** de aicĭ este gata cu preparările pentru a arangia o serată festivă în *preséra de Sân-Vasiliu* (anulŭ nou) *în onórea membrilorŭ ajutătorĭ*. Serata promite a fi fórte interesantă, care se speréza, că va atrage multŭ publicŭ și multă lume și de prin provinciă. Corulŭ se va produce cu trei cântece frumóse și bine deprinse: *corŭ țigănescŭ* din „Il trovatore,“ „*Serenada*“ și *Marșulŭ Cântăreților*.“ Se va da o representațiune teatrală comică cu cântece tradusă în românesce anume dintr'o nóuă piesă germană cu titlulŭ „*Germanii în Africa*“ constătóre din dóue acte. Cântecele piesei sunt alese și localisate din ariele cele mai frumóse, carĭ se află în „*Bocaccio*“ și „*Gasparone*.“ Aceste arii parte solo, parte în corŭ, vorŭ fi esecutate de membrii corului vocalŭ. In decursulŭ representațiunei vine o scenă fórte comică, în care *Negri africanĭ* aparŭ pe scenă în costumulŭ lorŭ, provĕdуțĭ cu instrumente musicalĭ de chârtiă, de forma instrumentelorŭ musicelorŭ militare și începŭ sĕ esecute arii deosebite în *corŭ instrumentalŭ*. După producțiunĭ va urma dansŭ, ér la 12 óre o cuvêntare festivă și felicitărĭ de anulŭ nou! Programa se va compune și se va distribui în curêndŭ, peste câte-va dіle. Cor. ord.

—o—

Producțiune musicală-declamatorică. — Dumineca în 29 Decemvre v., se va da o producțiune musicală-declamatorică, în favorulŭ *Reuniunei femeilorŭ române, pentru ajutorarea vĕduvilorŭ sĕrace* din Brașovŭ și Săcele în *sala Gimnasiului* românŭ de aicĭ. Prețulŭ locurilorŭ: Balconŭ și fotoliu 70 cr., băncĭ în parterre 50 cr., loc de stat pe balcon și parterre 40 cr., bilet de studențĭ 25 cr. Biletele se pot procura la libraria d-lui *N. I. Ciurcu* și séra la cassă, dela 5 óre până la 6½ óre, — Dómnele din comitetŭ, ne împărtășescŭ totodată și următórea interesantă *programă* a pieselorŭ ce se vorŭ esecuta cu acéstă ocasiune: 1. Discursŭ ocasionalŭ. 2. „Imnŭ națíonalŭ“ de G. Stefănescu, corŭ esecutatŭ de elevĭ, acompaniatŭ de orchestră. 3. „Copila română“, poesiă de I. Vulcanŭ. Declamațiune. 4. a) „După tine rătăcescŭ“ romanță de Gr. Tănăsescu b) „Mândruliță dela munte,“ de G. Stefănescu. Canto cu acompaniamentŭ de pianŭ. 5. „Unŭ devotamentŭ“ poesiă de Andreiu Mureșianu. Declamațiune. 6. Impromptu op. 90 Nr. 2 de Franz Schubert. Piano-solo. 7. D-moll Nr. 5 de Ferdinant David. Piano și violină. 8. „Coconulŭ Eftenie Bârzoi o Bărzuenĭ dela Bărzuenești“ șansonetă comică de I. Pascaly. — Inceputulŭ la 7 óre séra. — Sperămŭ, că publiculŭ românŭ va îmbrățișa cu căldură acéstă întreprindere a dómnelorŭ nóstre ce are unŭ scopŭ atâtŭ de nobilŭ și binefăcĕtorŭ contribuindŭ astfelŭ la sporirea fondului Reuniunei pentru vĕduvele sĕrace.

Direcțiunea poliției din Viena a interdіsŭ întrebuințarea la balurĭ a constumelorŭ călugăresci, precum și a celorŭ vĕtămătóre moralității.

—o—

Aflămŭ că în dіlele de 18 și 19 l. c. s'a făcutŭ în comitatulŭ Têrnavei micĭ vênătóre mare, pe séma — cum se dісe — a „Varmeghii.“ La vênătóre a luatŭ parte fișpanulŭ Bethlen Gábor cu sateliții lui și mulțime de pușcașĭ; poporulŭ din Cetatea de baltă și giurŭ, cu puterea gendarmilorŭ, în dі de sĕrbătóre și de têrgŭ, a fostŭ silitŭ a lăsa biserica și têrgulŭ și a cutriera pădurile Craifalăului, Șomfalăului, Velțului, Boianului și a Cetățiĭ de baltă. S'au pușcatŭ mulțime de iepurĭ și câteva vulpĭ. Asta-i era culturei maghiare!

Scóla de statŭ în Cetatea de baltă.

Perirea ta din tine Israile.

Onorată Redacțiune! In comuna Cetatea de baltă pruncii scolarĭ a tóte patru confesiunile se instruéză prin unŭ învĕțătorŭ maghiarŭ, deocamdată într'o casă închiriată ca scólă de statŭ — până ce în viitorŭ se va ridica edificiu de scólă; și pentru ca stimatulŭ publicŭ cetitorŭ și toțĭ cei interesațĭ sĕ cunóscă mersulŭ afacerilorŭ scolare a Românilorŭ din acéstă comună — din trecutŭ și până în present, — cum și aceea, că: cine e culpabilŭ și cui este a se imputa grozava nepăsare și neactivitate, carĭ suntŭ causa înființării acelei scóle — binevoițĭ — Vĕ rogŭ — a publica istoriculŭ următorŭ:

Pe la începutulŭ anului 1878 unŭ Inspectorŭ reg. ung. de scóle, cu numele Dániel Márton, âmblândŭ în visitațiunea s'a scolastică s'a abătutŭ și prin Cetatea de baltă, unde nu a aflatŭ nicĭ unŭ învĕțămêntŭ, — după ce s'a întorsŭ în Sighișóră la reședința s'a, — îndată — pe ambele senate scolastice parochiale oficiosŭ le-a provocatŭ, ca în timpulŭ celŭ mai scurtŭ, sĕ dechiare în modŭ protocolarŭ, că: află-se orĭ ba în posițiune de a-șĭ ridica școlă cu caracterŭ confesionalŭ după programă? a o prevedé cu mobiliarulŭ necesarŭ și cu învĕțătorŭ cualificatŭ și dotatŭ după prescrisele legii? și acésta, pentru că, la casŭ de imposibilitate, statulŭ sĕ pótă de timpuriu întreprinde pașii necesarĭ, relativĭ la înființarea unei scóle de statŭ?«

In urma acelei provocărĭ administratorulŭ parochiei gr. catolice (pe atuncĭ ambele parochii române, gr. orientală și cea gr. catolică, erau vacante) a celebratŭ sinodulŭ parochialŭ, în care — considerându-se miseria și puținătatea poporului gr. cat. (abia 41 familii — jumătate Țiganĭ — cu 10—15 pruncĭ de toțĭ, în etatea indatorată a frecventa scóla) și vĕdêndu-se absoluta imposibilitate de a-șĭ redica scólă cu caracterŭ confesionalŭ și încă după cum pretinde legea învĕțămêntului — s'a hotărîtŭ, ca sĕ învite pe gr. orientalĭ la o conferință sinodală, în care — décă s'ar puté înțelege — sĕ se unifice în privința învĕțămêntului scolasticŭ și sĕ încerce a afla modalitatea și mijlócele, prin care împreună sĕ-șĭ edifice o scólă corĕspundĕtóre legilorŭ.

La 27 Augustŭ 1878 administratorului parochialŭ gr. cath. i-a succesŭ a face sĕ se țină o ședință plină a ambelorŭ sinóde parochiale, în carea s'a și făcutŭ unificarea; — cu ocasiunea unificării s'a luatŭ unŭ protocolŭ și s'a făcutŭ unŭ instrumentŭ de dotațiune docentală; — într'unŭ punctŭ din acelŭ protocolŭ se dіce: „Greco orientalii cu gr. catolicii împreună și cu puterĭ unite își vorŭ ridica scólă corĕspundĕtóre legilorŭ, la care poporulŭ de ambe confesiunile — în viitorŭ — va avé dreptŭ egale.« — Și érășĭ: „Pentru ocuparea stațiunei de învĕțătorŭ — atâtŭ acum la începutŭ câtŭ și în vii-

---

FOILETONŬ.

Ocuparea și maghiarisarea peninsulei balcanice.

(Fine din Nr. 280 alŭ »Gaz. Trans.«)

In numerii 278, 279 și 280 ai »Gazetei« amŭ făcutŭ o dare de sémă despre cuprinsulŭ halimalei d-lui *Szekrényessy* din care se vede, că *șoviniștii* maghiarĭ nu credŭ asigurată esistența elementului maghiarŭ, decâtŭ décă Ungaria îșĭ va muta hotarele la Marea adriatică, la Balcanĭ și la Marea négră, sub pretextŭ, că acolo au fostŭ hotarele lui Ludovicŭ celŭ Mare.

Pĕcatŭ că d. Szekrényessy șĭ-a lucratŭ „Cartea de visurĭ“ în limba maghiară, care *extra Hungariam* este limbă mórtă. In modulŭ acesta i s'a luatŭ strĕinătății posibilitatea d'a'șĭ petrece câteva momente și în acelașĭ timpŭ d'a biciui cum se cuvine asemenea insanitățĭ „patriotice,“ căcĭ, vorbindŭ la adecă, rareorĭ se semnaléză vr'o lucrare seriósă de literatură, sciință și artă eșită din condeiu de maghiarŭ nóoșŭ. Totulŭ e spoială și décă o M-me Adam séu unŭ Angelo de Gubernatis — după marĭ jertfe aduse de Maghiarĭ — șĭ-au luatŭ sarcina puținŭ măgulitóre d'a face comerciu ambulantŭ cu spoiala și lăudăroșiele maghiare, cu atâtŭ mai rĕu pentru dumnélorŭ, căcĭ pe dі ce merge se dovedesce, că marfa este falsă. Asta o sêmțŭ Maghiarii, și de aceea, décă din când în când mai apare câte o lucrare originală ca a lui Szekrényessy se ferescŭ d'a o face cunoscută strĕinătății, pentru că sciu, că nu-i așteptă decâtŭ bobĕrnace.

Noi, carĭ suntemŭ obicĭnuițĭ a audі lăudaroșiele „patrioțilorŭ“ noștri, pe fiecare dі și pe fiece oră, s'ențelege că nu putemŭ da nicĭ unŭ banŭ frântŭ pe ele și, décă de rêndulŭ acesta ne-amŭ ocupatŭ cu „Cartea de visurĭ“ a d-lui Szekrényessy, pe care șoviniștii o vorŭ considera ca unŭ „mărgăritarŭ“ de „literatură politică“, amŭ satisfăcutŭ curiositățiĭ unora, carĭ șĭ-au esprimatŭ dorința d'a cunósce cuprinsulŭ acestei lucrărĭ, care e espresiunea cea mai fidelă a șovinismului nebunŭ de care se folosescŭ cei dela putere ca sĕ pótă ține mai ușorŭ în frêu poporulŭ maghiarŭ, care e și elŭ destulŭ de scurtatŭ în libertatea sa și destulŭ de esploatatŭ de cei ce-lŭ îmbată cu apă rece.

Distinsulŭ foiletonistŭ alŭ „Românului“ *Gionŭ*, care încă îșĭ esprimase dorința d'a cunósce unŭ asemenea giuvaerŭ de „literatură,“ de sigurŭ va fi găsitŭ interesantă povestea Fĕtŭ-Frumosului unguresců, care, încălecândŭ odată pe bĕtrênulŭ Balcanŭ, va ține cerulŭ cu umĕrulŭ și va oferi îndĕrĕtnicelorŭ popóre „necivilisate“ mere din grădina „Dumnedeului ungurescŭ,“ merele „civilisațiеi și culturei maghiare.“

Dér civilisația ca civilisația, căpĕtuiala e lucru de căpetenia. Câțĭ magnațĭ ungurescĭ nu suntŭ adі, carĭ suflă în buze și n'au nicĭ macarŭ mângâierea d'a mai figura în parlamentulŭ din Pesta; câțĭ iuriștĭ maghiarĭ umblă pe drumurĭ necăpĕtuițĭ, căcĭ statulŭ nu mai are nicĭ unŭ osciorŭ de rosŭ pentru ei. Și frumosŭ le-ar mai sta ca voivodĭ în peninsula balcanică îmbrăcațĭ cu șalvarĭ încălțațĭ cu iminei și „calpacŭ“ ungurescŭ în capŭ. Atuncĭ dĕu, nu s'arŭ mai dісe „extra Hungariam non est vita.“

D-lŭ Szekrényessi nu numai că viséză, dér viséză „practicŭ“ ca sĕ iasă și pentru dênsulŭ vr'unŭ voivodatŭ câtŭ de mititelŭ baremĭ. Cine scie décă fratele lui de cruce, d-lŭ Tisza, nu 'lŭ are deja pe listă? Pentru casulŭ acesta, amŭ avé și noi câteva esemplare à la Moldován Gergely, pe carĭ i amŭ puté recomandă d-lorŭ șoviniștĭ, ca sĕ-i aibă în vedere la noua organisare a peninsulei balcanice, căcĭ suntemŭ siguri că ei s'ar mulțămi și cu câte unŭ mititelŭ pașalicŭ.

Gluma la o parte, dér Maghiarii totŭ au profitatŭ ceva dela Jidovĭ — direcțiunea rentabilă a visurilorŭ lorŭ.

Și credința biblică despre o turmă și unŭ păstorŭ vorŭ sĕ-o esploateze șoviniștii maghiarĭ, numai în folosulŭ lorŭ. Când se va întêmpla minunea ca peninsula balcanică sĕ ajungă sub calpaculŭ maghiarŭ, dupa ce va scăpa cu totulŭ de fesulŭ turcescŭ, noi ómenĭ cu mintea sănĕtósă nu putemŭ prevedé, așteptâmŭ ca totŭ d-lŭ Szekrényessy sĕ ni-o spună, elŭ care este hipnotisatŭ și are darulŭ profeției. Atuncĭ când se vorŭ realisa visurile luĭ „patrioții“ ilŭ vorŭ pune negreșitŭ între profeții sfintei scripturĭ și acésta se va întêmpla:

când va face plopulŭ pere
și rĕchita micșunele!

lorŭ când va deveni vacantă — se va publica concursŭ în vr'o fóiă scolastică bisericéscă, orĭ în vr'unŭ altŭ diuarŭ, ca d. e. „Gazeta Transilvaniei.“ — Și în instrumentuŭ de dotațiune, după ce în punctele din începutŭ se specifică léfa învĕțătorului ș. a. în punctulŭ ultimŭ se dice: „Tóte acestea emolumintе le vomŭ presta unui învĕțătorŭ fără osebire de religiune, fiă gr. orientalŭ orĭ gr. catolicŭ, numai sĕ fiă Românŭ de nascere, și cualificatŭ după cum cere legea și care va posede cunoscința limbei germane orĭ maghiare, va fi preferitŭ.“

Aceste tóte au fostŭ bune și frumóse dară au rĕmasŭ numai pe hârtiă și în realitate nimicŭ bunŭ și frumosŭ, pentru că greco orientalii, ca poporŭ numĕrosŭ preste 149 familii, n'au respectatŭ cele cuprinse în punctele stipulate în actulŭ de unificare și in instrumentulŭ de dotațiune, ci fără de nicĭ unŭ concursŭ — la recomandarea oficiului lorŭ protopresbiteralŭ, au luatŭ de învĕțătorŭ pe unu Petru Popŭ (gr. or.) din Cucerdea românâ, omŭ necualificatŭ și fără de nicĭ unŭ documentŭ, care — de câteva orĭ fiindŭ admoniatŭ pentru negligența și purtarea-i necorĕspundĕtóre — după câteva lunĭ s'a depărtatŭ din comună fără de a spune cuiva, și după câțiva anĭ — avĕndŭ contractulŭ în mână — atâtŭ pe gr. orientalĭ, câtŭ și pe gr. cath. i'a încurcatŭ într'unŭ procesŭ, care i'a costatŭ spese multe și numai prin sentința tablei r. u. s'a nulificatŭ. — Asta a fostŭ odată așa; — apoi de a se apuca de lucru la edificarea scólei, nicĭ poveste, căcĭ diceau ei: „Avemŭ noi prea destule nĕcasurĭ, nu sĕ mai facemŭ și scólă, și apoi de unde se mai plătimŭ și la învĕțătorŭ leafa de 200 fl. v. a. pe anŭ?“ — Acesta le-a fostŭ rĕspunsulŭ, când gr catolicii n'au voitŭ sĕ subscrie contractulŭ încheiatŭ cu învĕțătorulŭ Iacobŭ Lunca Seleudeanu și i-au provocatŭ sĕ se țină de cele cuprinse în actulŭ de unificațiune. —

In 1879/80 ér fără de nicĭ unŭ concursŭ, fără de voia și consensulŭ gr. catolicilorŭ — carĭ n'au voitŭ a subscrie contractulŭ — au luatŭ învĕțătorŭ pe unu Iacobŭ Lunca Seleudeanu, care odinióră studiase la Blașiu până în a doua clasă gimnasială, și pentru purtarea ilegală a fostŭ dimisŭ cu: „Consilium abeundi,“ — acesta — pe lângă léfa — nu de 200 fl. v. a. ci de: 1 ferdelă de bucate pentru unŭ pruncŭ, și de: 20 crucerĭ dela cei fără de prunci — a purtatŭ serviciulŭ de învĕțătorŭ din 1879/80—1884/5 și în acestŭ periodŭ lungŭ de anĭ, a făcutŭ fórte puținŭ progresŭ în ale învĕțămentului, pentru că — cu stăpânulŭ sĕu (preotulŭ pe tuncĭ gr. or. Ioanŭ Rusu) fórte desŭ era dusŭ în călĕtoriă la némurĭ (la Toplița, la S. Reghinŭ, la tĕrgurĭ și acasă la Ida mare și Teaca,)

Eramŭ de părere și ne nutreamŭ cu sperarea, că: noulŭ alesŭ protopresbiterŭ gr. orientalŭ Nicolae Todoranŭ, — după ce-șĭ va ocupa scaunulŭ protopresbiteralŭ — nu va întârdia a se îngriji de bunăstarea scólelorŭ în întregŭ tractulŭ sĕu și în specialŭ va stărui cu putere a promova și a ameliora învĕțĕmĕntulŭ scolarŭ în comuna sa, unde funcționéză ca parochŭ. — In părerea nóstră ne-amŭ întăritŭ fórte, când amŭ vĕdutŭ, că senatele scolastice parochiale gr. orientale și gr. cath. din locŭ sub presidiulŭ ambilorŭ protopopĭ gr. or. și gr. cat. la 14 Iuniu a. c. s'au întrunitŭ de nou a doua óră la o confe·ință sinodală pentru a se înțelege și unifica în privința învĕțămĕntului scolasticŭ. — In aceea conferință — cu învoirea și a întreguluĭ poporŭ de ambele confesiunĭ — s'a hotăritŭ totŭ aceea, ca și în conferința dela 27 Augustŭ 1878, cu aceea diferență, că gr. catolicilorŭ fáță cu fiitórea scólă nu li s'a concesŭ nicĭ unŭ altŭ dreptŭ decâtŭ sĕ lucre, sĕ alerge și sĕ contribue întru totŭ egalŭ cu gr. or. până ce se va fini scóla, asemenea și în viitorŭ la susținerea ei și a învĕțătorului. — Intr'unŭ punctŭ din protocolulŭ sinodului acestuia se dice: „Publicarea concursului se va face de autoritatea competentă (gr. or.) scolară, pe basa acestui protocolŭ, cu salarulŭ (de 200 fl. v. a.) ficsatŭ sub punctulŭ precedentŭ, și pentru anulŭ scolasticŭ 1885|6 s'a închiriatŭ o casă dela Nicolae Olteanu tutorulŭ orfanilorŭ „Bodogae“ cu 20 fl. v. a. cu care pretŭ s'a învoitŭ și tutorulŭ numitŭ și sinodulŭ presentŭ.“ — Greco catolicii — ca sĕ nu se alégă ér nimica din totŭ lucrulŭ — și acuma la tóte s'au învoitŭ și bucuroșĭ șĭ-au plecatŭ capulŭ. Și acestea au rĕmasŭ ér numai pe hârtiă, pentru că dela 14 Iuniu a. c. până la mijloculŭ lui Noemvre concursulŭ nu scimŭ sĕ se fi publicatŭ, casa închiriată la carea au lipsitŭ lerestrile, cuptorulŭ de încăldițŭ etc. nu s'a pusŭ în rĕndŭ, învĕțămĕntulŭ nu s'a începutŭ, c'unŭ cuvĕntŭ: nu s'a lucratŭ nimica.

De acestŭ reu alŭ nostru fórte mare, Inspectorele reg. ung. de scóle: Horváth László s'a folositŭ forte bine că-cĭ pe tăcute a închiriatŭ o casă mare de piatră frumósă și luminósă și întregŭ mobilierulŭ l'a adusŭ chiar din Sighișóra, a aședatŭ întrênsa pe unŭ Szabó István cu léfa de 300 fl. v. a. ca învĕțătorŭ de statŭ deocamdată în aceea casă condusă până ce în viitorŭ se va redica edificiulŭ de școlă, și îndată a avutŭ în scólă peste 40 prunci din locŭ și din vecinele comune: Jidveiu și Vesențu.

Protopresbiterulŭ Niculae Todoranu vĕdĕndŭ acésta, îndată și dênsulŭ — în casa închiriată — a aședatŭ de învĕțătorŭ ér pre Iacobŭ L. Seleudeanu, fără a considera protestulŭ poporului, care dicea, că nu 'șĭ vorŭ mai trimite pruncii spre a-i instrui Iacobŭ pentru că în timpŭ de 7 anĭ n'a făcutŭ nicĭ unŭ sporŭ.

S'au trimesŭ inspectorii scolasticĭ gr. orient. și gr catolicŭ din casă în casă pentru a îndruma pruncii sĕ mérgă la scólă în casa lui Badogae; 7—8 au fostŭ toțĭ pruncii, carĭ au începutŭ a frecuenta scóla românéscă.

Pe la mijloculŭ lunei curente trimisulŭ inspectorului reg maghiarŭ de scóle a visitatŭ și scóla română în care au lipsitŭ tóte aparatele și recvisitele necesare la învĕțămĕntŭ (masa, băncile, tabla, table parietale, mapa, globulŭ, cărțile de instrucțiune — tóte au lipsitŭ; pe Iacobŭ Lunca — ca pre unŭ necualificatŭ și fără de nicĭ unŭ documentŭ și care n'a sciutŭ spune nicĭ câtă léfă are pentru funcțiunea de învĕțătorŭ — la opritŭ de a instrui mai departe pruncii, dându-i terminŭ de 14 dile pentru a produce documentele necesarie și contractulŭ încheiatŭ cu representantele bisericescŭ, în care sĕ se védă și léfa pentru învĕțămĕntŭ. — Iacobŭ Luca s'a rugatŭ de protopopulŭ Todoranu, sĕ-i facă contractŭ și sĕ-i spună, că: ce léfă are ca învĕțătorŭ; pentru cutezarea acésta a fostŭ alungatŭ cu cuvintele: »afară cu tine numai de câteva dile eștĭ învĕțătorŭ și 'țĭ trebue plată, carăte din casa mea« !

In urma acestora, judele comunalŭ pe basa ordinului primitŭ a datŭ poruncă *sĕ mérgă pruncii la școlă, și altă școlă nu este decâtŭ cea de statŭ. Așa în presente pruncii frecuentéză scóla de statŭ.*

Din acestea convingă-se orĭ și cine că: cine e culpabilŭ? și cui este a se imputá indiferentismulŭ și neactivitatea, carĭ suntŭ causa acestui rĕu fórte mare?

Unŭ vecinŭ.

BIBLIOGRAFIĂ.

Din *Iașĭ* se adreséză publicului românŭ următorulŭ apelŭ: Unŭ comitetŭ, compusŭ din mai mulțĭ specialiștĭ și amatorĭ ai diferitelorŭ ramurĭ ale artelorŭ frumóse, s'a decisŭ a redacta în Iașĭ unŭ diarŭ cu titlulŭ *„Amiculŭ Artelorŭ,“* care va aduce cele mai nouĕ scrierĭ de valóre, recensiunĭ, poesii, dărĭ de sémă asupra mersului teatrului, concertelorŭ, expositiunilorŭ, diverse etc. asupra artelorŭ frumóse atâtŭ din țară câtŭ și din străinătate. Avĕndŭ corespondențĭ în întrega Bucovină și Transilvania, în Viena, Berlinŭ, Bruxella, Dresda, Parisŭ și Roma, acéstă revistă devine indispensabilă orĭ cărei familii, dândŭ și știrĭ asupra modelorŭ din curentŭ. Edițiunea constă din o elegantă broșură în quartŭ formatŭ, ce conține 20 paginĭ; ilustrațiunĭ atâtŭ ale artiștilorŭ câtŭ și ale distinșilorŭ amatorĭ Românĭ din țéră, precum și din străinătate din diferitele ramurĭ ale artelorŭ frumóse, precum și compositii musicale originale. Apare regulatŭ la 1 și 15 a fie-cărei lunĭ, începĕndŭ dela 1 Ianuarie 1886. Ilustrațiunile și tiparulŭ notelorŭ suntŭ esecutate în Berlinŭ. La finitulŭ fiecărui anŭ se pune onorabililorŭ abonațĭ la disposiția o anvelopă fórte frumosŭ și lucrosŭ lucrată, pentru legatulŭ celorŭ 24 broșurĭ din cursulŭ anului. Costulŭ abonamentului pentru Iașĭ și țéră: Pe unŭ anŭ 20 lei, pe ½ anŭ 10 lei, pe trei lunĭ 5 lei. Pentru străinătate pe unŭ anŭ 10 fl. v. a, pe ½ anŭ 5 fl. v. a. Puindu-vĕ în vedere conținutulŭ interesantŭ alŭ acestei lucsuriόse edițiunĭ, care devine o adevĕrată comóră a fiecărui prietinŭ alŭ literaturei și artelorŭ frumóse, va sta gustului și culturei scíintifice a fiecărei familii totdéuna ca celŭ mai bunŭ ajutorŭ. Costulŭ abonamentului sĕ binevoițĭ alŭ trimite prin mandatŭ postalŭ către subsemnatulŭ, care este datorŭ a elibera o chitanță de abonamentŭ, timbrată după lege. Totodată D-nii abonațĭ suntŭ rugațĭ de a trimite adresele D-lorŭ bine lămurite. Pentru administrația și redacția revistei *„Amiculŭ Artelorŭ.“ Nicu F. Meșederŭ*, Iașĭ, Strada Primăriei.

*

Fabulele lui Demetriu Cichindealŭ în traducere nouă din originalulŭ sĕrbescŭ alŭ lui Dositeiu Obradovicĭ de Ioanŭ Russu, parochulŭ Aradului. — Aradŭ, 1885 tipografia diecesei române gr. or.

Despre acéstă carte scrie *Gion* în »Curierulŭ literarŭ« alŭ „Românului“ următórele:

Revinŭ asupra interesantului volumŭ datoritŭ parochului Aradului păr. Iónŭ Russu, pentru a felicita d'o parte și a critica de alta pe laboriosulŭ literatŭ românŭ din Timișóră. Șĭ'lŭ voiu felicita pentru grija și amĕnuntele cu care a lucratŭ biografia lui Dositeiu Obradovicĭ. E într'adevĕrŭ una din cele mai bune și mai interesante biografiĭ de ómenĭ, de scriitorĭ de mâna a doua, din câte, până acum, am cetitŭ în limba română. Biografulŭ nu s'a mărginitŭ, cum se face de obiceiu, a ne da loculŭ nascerii, felulŭ studielorŭ, douĕ-trei întêmplărĭ capitale din viața eroului sĕu și pe urmă anulŭ și loculŭ morței sale; din contra, în cele 38 de pagine dela începutulŭ cărței sale, Dositeiu apare ca viu, ér diferitele tribulațiunĭ ce a întâmpinatŭ în accidentata lui viéță se înfățișéză cetitorului în modulŭ celŭ mai adimenitorŭ.

O astfelŭ de biografiă nu numai că dă cetitorului unŭ capitalŭ mai mare de cunoscințe asupra omului a cărui biografie se face, și asupra epocei în care elŭ, a trăitŭ, dér mai are și unŭ meritŭ: acela de a te face prietenulŭ lui, de a-lŭ iubi și de a trăi câtva timpŭ în țéra și printre amicii și inamicii lui.

Păr. Ionŭ Russu ne arată bine și într'o limbă destulŭ de ușóră tóte fasele prin care a trecutŭ Dositei Obradovicĭ. Erau mulțĭ, mai cu sémă în țĕrile Orientului, de felulŭ lui Obradovicĭ în secolulŭ XVIII. N'avéu tată, n'avéu mamă; nicĭ o legătură de iubire nu-i mai ținea în loculŭ nascerei; audiau că în cutare țéră viéța e mai frumósă și mai alintată de natură și de împrejurărĭ. Fără picŭ de îndoială apucau pe uscatŭ orĭ pe mare, pe josŭ orĭ în căruțe, către acea țéră, fără sĕ-șĭ pună înainte nicĭ una din numerósele greutățĭ, ce se ridicau înaintea călĕtorului d'acum o sută de anĭ. Credéu că au sĕ ajungă cu aceiașĭ naivă siguranță, cu care mai anii trecuțĭ unŭ modestŭ neguțătorŭ din Câmpulungŭ plecase numai cu limba lui și cu vr'o cățĭ-va galbenĭ în pungă la New-Iorck, unde se oprise frate-sĕu cine scie în urma câtorŭ vijeliόse împrejurărĭ; dela Constantinopole neguțătorulŭ nostru începuse sĕ întrebe, décă mai e multŭ până la New-Iork și ajungĕndŭ la Anversŭ, cu greutate a pututŭ fi încredințatŭ, că nu e acolo New-Iorck. Legațiunea română din Parisŭ unde ajunsese din calea întórsă dela Anvers, naivulŭ Câmpulungeanŭ l'a trimisŭ în țéră.

Intocmai, dér mai cu norocŭ, căcĭ scia limbĭ strĕine, făcea și Dositeiu Obradovicĭ. Basinulŭ Mediteraneĭ, Turcia, Italia, Germania și România, astfelŭ le-a visitatŭ învĕțândŭ și trăindŭ din ce în ce mai bine.

La noi a fostŭ în Moldova bine primitŭ de familiile Balș și Ghica, Obradovicĭ dela noi moștenesce amintirile cele mai plăcute. Lui Leonŭ, din familia Ghiculescilorŭ moldovenĭ, episcopŭ alŭ Romanului, Obradovicĭ îi dedică una din lucrările sale, o traducțiune după Germanulŭ Zolikoffer.

De altmintrelea, cu câte 20, 10 și 15 anĭ mai înaintea venirii lui Obradovicĭ în Moldova, cățĭ străinĭ dela Apusŭ și dela Rĕsăritŭ nu se aciolau, unii pentru a face parale, alții pentru a se românĭ pentru totdéuna, în țĕrile române dela Dunăre. Dela *Linchou* (Lenș) neguțătorulŭ marsiliez și până la abatele de Hauterive, trecĕndŭ prin Simianŭ, La Roche, Gian-Pietro Nagny, Ruffinŭ, Carra și mai tărdiu acelŭ Constantinŭ Stamati republicanŭ la tórtă și partisanŭ înflăcăratŭ alŭ principielorŭ revoluțiunei francese din 1789, toțĭ au găsitŭ în țĕrile române în Domnĭ séu pre la casele boierilorŭ cea mai generósă ospitalitate, ajutórele cele mai stăruitóre.

Spațiulŭ nu ne permite astădĭ a intra în mulțimea amĕnuntelorŭ, ce ne procură mai cu deosebire colecțiunile documentelorŭ academiei din Bucurescĭ asupra turorŭ acestorŭ străinĭ, din carĭ mulțĭ fură folositorĭ țĕrei dér și mulțĭ păgubitorĭ și dușmanĭ turbațĭ ai némului românescŭ.

Obradovicĭ nu era de ferile acestea. Era unu simplu călĕtorŭ care trecŭ și stete în România pentrŭ că fŭ bine găzduitŭ și bine plătitŭ; plecă pe urmă în Germania, ridicatŭ pe susŭ de mania lui de călĕtorii continue.

Amŭ fi voitŭ ca păr. Ion Russu sĕ ne fi datŭ după acéstă completă și interesată biografiă a lui Dositeiu Obradovicĭ, una în aceeașĭ mĕsură și cu aceleașĭ darurĭ și pentru Cichindealŭ. Nu o avemŭ și ne pare rĕu.

După prefață, urméză câte-va probe prin care păr. Ionŭ Russu arată lămuritŭ cum că Cichindealŭ în ale séle Filosoficescĭ și Politicescĭ prin Fabule moralnice învĕțăturĭ nu a făcutŭ decâtŭ a traduce p'alocurea infidelŭ séu trunchiatŭ lucrarea lui Dositeiu Obradovicĭ, și ea din alțĭ autorĭ copiată mai cu sémă în părțile de discuțiunĭ morale. După aceste douĕ studii, păr. Ionŭ Russu traduce testulŭ lui Obradovicĭ. Stilulŭ e destulŭ de curgĕtorŭ și nu se cetesce cu greutate.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ »Gaz. Trans.)

CLUȘIU, 2 Ianuariu. — In urma otrăvirii cu șoreciόică (arsenicŭ), trei servitorĭ ai traficantului Pejelle au muritŭ, alțĭ doi s'au bolnăvitŭ, fiindu-le viéța în periculŭ.

PETERSBURGŬ, 2 Ianuariu. — Din parte oficiósă se comunică, că Rusia n'are nicĭdecum intențiunea d'a lua inițiativa pentru reîntrunirea conferinței ambasadorilorŭ în Constantinopolŭ.

POTSDAM, 2 Ianuariu. — Princessa Vilhelm s'a bolnăvitŭ de pojarŭ:

ATENA, 2 Ianuariu. — Raportulŭ ministrului de rĕsboiu comunică, că în timpulŭ de fáță stau sub arme 73.000 de ómenĭ și 1800 oficerĭ; despre înarmărĭ dice raportulŭ că se continuă neîntreruptŭ.

DIVERSE.

Istoria unei fete frumóse. — Louise Marteau, féta frumósă a unui comerciantŭ, a cetitŭ, la 15 Maiŭ, unŭ anunțŭ, într'o fóiă, prin care se caută o tineră fétă ca cusătorésă. Féta scriindŭ după persóna, care caută o cusătorésă, a aflatŭ, că o Dómnă din societatea înaltă ar avé lipsă mare de ea. Féta lucră vr'o 4 sĕptĕmânĭ. Intr'o di vĕdŭ 2 tinerĭ în odaia laterală. Nu multŭ după acésta, Dómna i-a datŭ unŭ paharŭ de laqueur, de care a cuprins'o unŭ somnŭ greu. Când s'a tredițŭ s'a aflatŭ într'unŭ palatŭ din Milanŭ, ca prisonieră a unui conte tinĕrŭ. Contele fŭ unulŭ din cei doi tinerĭ, pe carĭ Louise i-a vĕdutŭ în Parisŭ în diua când a bĕutŭ liqueur-ulŭ De atuncĭ au pădit'o cu strictețĕ și numai acum, înainte de Crăciunŭ — când contele s'a dusŭ afară sĕ'i cumpere vr'unŭ darŭ de crăciunŭ — șĭ-a găsitŭ ocasiune féta, ca sĕ fugă. Indată s'a dusŭ la Parisŭ și a făcutŭ incunoscințare tribunalului despre acéstă istoriă romantică.

Editorŭ: Iacobŭ Mureșianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureșianu.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 31 Decemvre st. n. 1885.

Rentă de aurŭ 4%	101.35
Rentă de hârtiă 5%	92.—
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	150.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	98.40
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	126 90
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	110.75
Bonurĭ rurale ungare	103 50
Bonurĭ cu cl. de sortare	103.00
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	103.00
Bonurĭ cu cl. de sortare	102.50
Bonurĭ rurale transilvane	103.25
Bonurĭ croato-slavone	103.—
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.—
Imprumutulŭ cu premiu ung.	118.15
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	123.10
Renta de hârtiă austriacă	83.75
Renta de arg. austr.	84.—
Renta de aurŭ austr.	110.70
Losurile din 1860	139 20
Acţiunile băncei austro-ungare	872.—
Act. băncei de creditŭ ung.	303.50
Act. băncei de creditŭ austr.	300.—
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.97
Napoleon-d'orĭ	9.98
Mărcĭ 100 imp. germ.	61.90
Londra 10 Livres sterlinge	126.—

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 19 Decemvre st. v. 1885.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	86	87
Renta rom. amort. (5%)	91	92
» convert. (6%)	83½	84½
Impr. oraş. Buc. (20 fr.)	—	—
Credit fonc. rural (7%)	103	104
» „ „ (5%)	85½	86½
» » urban (7%)	97	99
» » » (6%)	—	—
» » » (5%)	80	81½
Banca naţională a României	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Naţională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	17.	17
Bancnote austriace contra aurŭ	2.00	2.02

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 1 Ianuariu st. n. 1886.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.42	Vênd.	8.48
Argint românesc	»	8.38	»	8.42
Napoleon-d'orĭ	»	9.95	»	9 99
Lire turcescĭ	»	11.26	»	11.36
Imperialĭ	»	10.22	»	10.32
Galbenĭ	»	5.95	»	5.98
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.00	»	101.—
Ruble Rusescĭ	»	122.—	»	123.—
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

Numere singuratice à 5 cr. din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpĕra în tutungeria lui I. GROSS.

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.